

”Kanske är det tryggast att inte lyssna alls”

- En innehållsanalys om hur media framställer pedofili

Av Mia Lunderot & Rebecka Sandberg

Lunds Universitet
Socialhögskolan
SOPA 63 Vt-2010

Handledare: Charlotta Zettervall

Abstract

Authors: Mia Lunderot and Rebecka Sandberg

Title: "It might be more safe not to listen at all"- A study of how pedophiles are portrayed in media

Supervisor: Charlotta Zettervall

Assessor: Mats Hilde

The aim with this study was to analyze and describe how pedophiles are portrayed in Swedish media. We wanted to look further into the way that media describe who the pedophile really is and which consequences of pedophilia that are portrayed. We also wanted to look into which measures that are being used for the phenomenon. As future social workers we realize the importance to highlight how media describe social phenomenon and in this case we wanted to critically examine how media describe the specific crimes and characteristics of the pedophile. Our study was based on articles from two well-known Swedish newspapers Kvällsposten, Expressen/GT and the Swedish news agency TT, during a period of three years (2007-2010). To analyze and work with our text we choose text analysis as our method. The main result of the study was that pedophiles often are described in media as monsters and freaks who are heartless and manipulative. The analysis showed that media stigmatize the pedophile in the way they portray this group of people in the articles that we have analyzed.

Key words: *pedophilia, media, text analysis, sexual child abuse, stigma, outsider*

Innehållsförteckning

1 Problemformulering	6
1.2 Syfte.....	7
1.3 Frågeställningar	8
2 Definition av pedofili och dess bakgrund	8
3 Tidigare forskning.....	10
4 Teoretiska utgångspunkter	13
4. 1 Avvikandets sociologi enligt Becker	13
4. 2 Hunters teori om medias demonisering	14
5 Metod	16
5. 1 Kvalitativ innehållsanalys.....	16
5. 2 Datainsamling	17
5. 3 Urval av tidningar	17
5. 4 Urval av artiklar	17
5. 5 Avgränsningar i tidsperiod	17
5. 6 Bearbetning av materialet	18
5. 7 Kodschemat	18
5. 8 Analysprocessen	18
5. 9 Tillförlitlighet	18
6 Etisk diskussion.....	19
6.1 Förförståelse	20
7 Resultat	20
7. 1 Medias beskrivning av vem pedofilen är.....	21
7.1.1 Beskrivning av pedofilen som en relationsskapande person	24
7.1.2 Offer eller förövare?.....	25

7.1.3 När pedofiler ursäktas	26
7.2 Medias skildring av pedofilins konsekvenser.....	27
7.2.1 Vad får det för konsekvenser för de utsatta barnen?.....	30
7.3 Medias beskrivning av åtgärder för pedofili.....	32
8 Analys	Fel! Bokmärket är inte definierat. 34
8.1 Stigmatiserad	35
8.2 Oförmögen att kontrollera sina begär	36
8.3 Våldsam och tillintetgjord	37
9 Slutdiskussion	38
10 Referenser.....	40

Förord

Vi är mycket stolta att få presentera vår kandidatuppsats som vi under våren 2010 sakta men säkert har producerat fram. Vårt arbete har varit kantat med, om inte blod, svett och tårar så i alla fall oändligt mycket kaffe och många skratt!

Därför vill vi i detta förord tacka oss själva för ett humoristiskt och mycket bra samarbete under denna termin. Vi skulle även vilja tacka vår handledare Charlotta Zettervall, som har guidat oss igenom våra utmaningar, och som på bästa sätt har fått oss att förstå att det är *vi* som skapar *vårt* arbete. Slutligen vill vi även tacka de ess som har hjälpt oss längs vägen. Tack Katarina och Christoffer!

Med önskan om en trevlig läsning!

Helsingborg, augusti 2010

Mia & Rebecka

1 Problemformulering

Massmedia har dagligen en stor roll i mångas liv då de genom radio, tv, tidningar, löpsedlar med mera ger oss information om vad som händer och sker runt omkring oss. I en studie av Heber (2007) framhålls det att 81 % av befolkningen i Sverige läser minst en tidning varje dag. Gripsrud (2002) framhåller att den information som medierna presenterar omedvetet kan bli en normalitet för människan om informationen upprepas tillräckligt många gånger. Han menar alltså att medias genomslagskraft kan få människor att skapa åsikter och bilder om samhällsfenomen utan att de medvetet tagit ställning. Det problem som vi valt att ägna denna studie åt är hur svensk media gestaltar pedofilen och vilka konsekvenser det kan få. Intresset i att belysa just medias roll i framställningen av pedofili grundar sig i att vi anser att samhällsdebatten är enkelriktad och inte nog problematiserar ett fenomen som är högst aktuellt i vår tid. Eftersom det finns så mycket information som vi ska bearbeta dagligen så blir det givetvis också enklast att ta till sig av den information du får lättillgängligt via medias åtskilliga forum. Därmed blir din kunskap om fenomenet baserad på dess framställning av det, även om vi självklart i olika mån drar våra egna slutsatser om människor och samhällsfrågor. May (2005) beskriver samma typ av problematik då han menar att människor skapar sig uppfattningar av medias bilder. Han menar att statistik, media och liknande som vi människor exponeras för dagligen påverkar oss till att utveckla vissa förutfattade meningar angående ämnen. Han nämner exemplet sexualbrott riktade mot barn och menar att den stereotyp som bildats av gärningsmannen bakom dessa brott inte tjänar samhället någon vidare nytta. Han beskriver att de tankar vi har kring hur en pedofil ska se ut, agera och verka gör att vi filtrerar bort allt som inte passar in i mallen. På detta sätt går vi miste om att vara misstänksamma mot det som i sig kan vara lika viktigt att lägga märke till. May menar vidare att stereotypen av sexbrott mot barn är att de försiggår i parker, och på offentliga platser där de rör sig barn, och inte i hemmet, som enligt studier är den plats där de begås flest sexualbrott mot barn.

Vi vill med denna uppsats undersöka på vilket sätt media belyser och framställer pedofiler och hur det påverkar den svenska befolkningens synsätt på detta fenomen. Anledningen till vårt stora intresse för detta ämne är som tidigare nämnts den bristfälliga problematisering av ett socialt fenomen, som antagligen kan förklaras genom de starka känslor det skapar hos många människor. Vad vi tänker här är att bakgrundsinformation och synvinklar kan gå förlorade av den brist på kritisk granskning av fenomenet pedofili som det får i media.

För att få en så tydlig och detaljerad bild som möjligt av samhällskroppens syn på fenomenet har vi valt att använda oss av medias framställning av pedofili då vi anser att denna återspeglar vad samhället generellt anser. Det är också vår tro att det har skapats en moralpanik och skrämselfpropaganda i samhället gällande pedofiler varpå vi funderar kring om detta är positivt eller negativt för fenomenets utveckling. Vi har därför valt att fokusera på och analysera den genomslagskraft som löpsedlar från ett antal större dags- och kvällstidningar förser den svenska befolkningen med dagligen. Vi vill också påpeka att, så viktigt som vi tycker att det är att man ser till alla människor i ett samhälle och inte tar sig rätten att utesluta någon minoritet eller grupp, så är barn en grupp i samhället som vi har extra stort ansvar för. Det är också en anledning till att vi brinner för detta ämne då vi anser att problematiken kring pedofili är något som vi måste kunna tala öppnare om och med fler infallsvinklar kring. Detta för att kunna komma närmare fler lösningar på detta komplexa samhällsfenomen, främst för barnens skull men givetvis också för alla inblandades skull. En annan anledning till varför vi anser det vara mycket viktigt att lyfta fram detta till diskussion är då vi tänker oss att debatten lätt förblindas av de rädslor och känslor som cirkulerar kring ämnet och att den då slutar vara konstruktiv. Vi anser därför att det är extra viktigt att det tas upp till diskussion i forum som exempelvis på Socialhögskolan, detta då många av oss kommer att komma i kontakt med fenomenet i vår yrkesroll. Som med alla andra sociala problem behöver vi ha en objektiv och problematiserande syn på pedofili och inte översköljas av de instinktiva känslor, kategoriseringar och fördomar som lätt kan präglade oss människor. Vi är väl medvetna om de skador, traumatiseringar och följder som kan orsakas av övergrepp och detta är inte något som ett nutida samhälle ska acceptera. Att arbeta med socialt arbete kräver att man skapar sig en förståelse för problem och hur de framställs av olika delar av samhället, samtidigt som du har en förståelse för individen. Det är av högsta vikt att lyfta fram hur samhället ser på detta fenomen, så fler kan få en ökad kunskap. Det är vår tro att med kunskap kommer förståelse, och som blivande socionom är ett objektivt synsätt en förutsättning för att inte låta känslorna styra.

1.2 Syfte

Vårt syfte med denna kandidatuppsats är att undersöka, analysera och beskriva pedofili ur ett samhällsperspektiv med fokus på medias framställning av ämnet under perioden 070415-100415.

1.3 Frågeställningar

Vår huvudfrågeställning har mynnat ut i tre efterföljande frågeställningar som ringar in problemet, och fokuserar på det som vi tycker är viktigt att lyfta fram.

- Hur gestaltar media pedofili?
 - Hur beskrivs pedofilen i media?
 - Vilka konsekvenser av pedofili skildrar media?
 - Vilka åtgärder för pedofili skildrar media?

2 Definition av pedofili och dess bakgrund

Vi har haft en diskussion angående vilka begrepp vi ska använda oss av i denna uppsats när vi talar om pedofilen som person. Vi har prövat olika ords värde och klang, om de låter positiva eller negativa. Resultatet blev att orden *förövare* och *pedofil* kommer att användas när vi beskriver uppsatsens målgrupp, men vi vill ändå betona att begreppet pedofili innefattar samtliga personer som finner en attraktion till barn, oavsett om de begått ett brott eller inte. (American Psychiatric Association 2010). Det vill säga att om begreppet pedofil förekommer i vår uppsats, innebär det automatiskt inte att personen begått ett brott eller närmat sig ett barn på ett otillbörligt sätt. Begreppet förövare har vi använt som ett komplement till begreppet pedofil, i de fall där det tydligt framgår att personen i artikeln har begått ett brott. På samma sätt har vi haft en diskussion angående pedofilens kön i media. Brottsförebyggande rådet (2010) framhåller i sin officiella statistik från 2008 att 98% av sexualförbrytarna var män och att 2% var kvinnor. Därför att det, som vi sett, finns föga eller ingen forskning kring pedofili som lyfter fram kvinnliga pedofiler, så kommer vi hädanefter att referera till pedofilen som man. Vi vill bara förtydliga att det därmed existerar kvinnliga pedofiler, men vi väljer att definiera pedofilen som man, eftersom detta är det mest förekommande i den aktuella forskning som finns i dagens läge. Således kommer diskussioner angående begreppet könsdrift att likställas med begreppet testestoronhalt, eftersom det är det manliga könshormonet. Vi använder även begreppet *medicinsk kastrering* i vår resultatredovisning vilket innebär att produktionen av testosteron upphör genom hormonsprutor som patienten tar. En liknande diskussion har vi haft när vi diskuterat huruvida studier på våldtäktsmän kan likställas med studier som behandlar ämnet pedofili. Vi har kommit fram till att de två olika brotten i viss mån kan jämföras med varandra på det sätt att sexualbrott mot människor styrs

av i stort sett samma stimuli, oavsett ålder på offret. Däremot skiljer sig brottens karaktär åt och skadorna det ger på offren likaså. Vi vill nu förtydliga begreppet pedofili genom att presentera den förklaring som Nationalencyklopedin ger. Vi valde denna kunskapskälla då den tillhör ett av Sveriges största tillförlitliga uppslagsverk som människor använder sig av, dessutom granskas dess innehåll av en redaktion. Nationalencyklopedin (2010) definierar begreppet pedofili på följande sätt:

pedofili, psykisk störning där en vuxen upplever sexuell dragning till barn. Om pedofilin leder personen till sexuella aktiviteter med barn (ungdomar under 15 år) innebär detta brott som lagen specificerar i olika brottsrubriceringar med tillhörande påföljder. Internets chattsidor har underlättat för pedofiler att få kontakt med ungdomar (sk. grooming) för sexuella aktiviteter. Psykoterapi uppges ibland ha gynnsam effekt vid pedofili. Det råder delade meningar om huruvida medicinsk behandling som hämmar könsdriften är verkningsfull eller acceptabel. Ett besläktat problem är barnpornografibrott.

Vidare beskriver NE (2010) att det finns en kategorisk indelning där *pedofili* innebär en sexuell dragning mot barn utan förpubertala tecken, vanligast i åldern 5-12 år och *hebbefili* som innebär en sexuell preferens utav barn mellan 12-15, som börjat sin pubertala utveckling. American Psychiatric Association klassificerar pedofili som en medicinsk diagnos enligt DSM IV (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders). DSM IV är ett diagnosinstrument som används för att kategorisera olika psykosociala diagnoser. Enligt denna ska följande tre kriterier vara uppfyllda för att en person ska diagnostiseras som pedofil;

- personen har haft en sexuell dragning mot barn under 12 år under minst 6 månader
- personen har utlevt eller har en önskan om att utleva fantasier och drifter om barn
- personen innehar en ålder på minst 16 år och det skiljer minst 5 år mellan personen och barnet (American Psychiatric Association 2010).

Den svenska lagen innehåller bestämmelser om att sex med barn är olagligt. Brottsbalken kap 6, om sexualbrott trädde i kraft 1965. Sedan 2005 finns det en förnyad brottsrubricering som förbjuder våldtäkt mot barn, lagen innebär att samlag (eller jämförbar handling) med barn under 15 år straffas även fast våld inte använts och detta även om gärningsmannen ej insett att

barnet är under 15 år (BrB 6:4). Bestraffning ska även ske om gärningmannen hade skälig orsak att anta att offret var under 15 år (Brb 6:13).

Efter denna bakgrundsinformation och definition av begreppet pedofili vill vi ge en översikt över tidigare forskning kring pedofili och mediepåverkan.

3 Tidigare forskning

Här presenterar vi en samlad bild av den aktuella forskning kring ämnena pedofili och medias påverkan som vi har använt oss av. Detta för att ringa in vårt syfte med denna uppsats och anknyta till våra frågeställningar som vi tidigare presenterat. Främst tar sig de vetenskapliga artiklar som vi funnit avstamp i forskning inom psykologi. Ämnet pedofili är i sig spretigt och svårdefinierbart, och det har därför varit tidskrävande och svårt att finna litteratur som kan ge varierade presentationer av ämnet. Majoriteten av den forskning som finns kring ämnet pedofili behandlar pedofilins orsaker och behandling för detta. Forskningen vi presenterar är både internationell och svensk och vi har använt oss av Lunds Universitets sökmotor ELIN för att få fram i huvudsak svensk forskning, samt SwePub och Ebsco för internationell forskning. Våra sökord var ”pedofili” och ”pedophilia”. Vi börjar med en kort redovisning av hur fenomenet pedofili kan definieras, därefter följer en översiktlig presentation av forskning på ämnet och till sist hur media påverkar samhället.

Edwards (2004) framhåller i sin artikel att pedofili inte endast innebär ett allmänt sexuellt intresse för barn generellt, utan är indelat i hetero, homo eller bisexualitet. Han framhåller att pedofiler kan vara sexuellt intresserade endast av barn, eller både av barn och vuxna. Carlstedt et al. (2009) menar i sin studie att pedofiler oftast har andra psykiska besvär förutom sin pedofili. Det är inte ovanligt att de har ångestsymtom, drog eller alkoholmissbruk och låg självkänsla. Författarna såg ett mönster i sin studie att de som har störst mentala problem är också de som utnyttjar yngst barn (ibid.) Santilla et al. (2008) har undersökt om tidiga sexuella erfarenheter med andra barn sänkte ålderspreferensen på sexualpartners även i vuxen ålder. De fann i sin studie att bara en liten grupp av de som varit sexuellt aktiva i sin barndom med andra barn, fortsatte vara det i vuxenlivet. Freund, Watson & Dickey (1990) beskriver i sin studie att det egentligen är ganska liten skillnad mellan de som utvecklar pedofili och de som inte gör det när studier utförts på individer som upplevt sexuella övergrepp som barn.

Brottsförebyggande rådet (2010) menar att det inte finns något vetenskapligt belägg för att pedofili skulle ”gå i arv”. Att känna attraktion till barn beror på både biologiska och psykologiska orsaker.

Edwards (2004) anser att gruppterapibehandling är den bästa metoden för barnförövare att få hjälp med sina problem, precis som vid alkohol och drogmisbruk. I gruppen får individer med en attraktion riktad mot barn stöd och vägledning för att klara av sitt beteende som på många sätt kan liknas vid ett missbruk. Edwards menar att medicinsk kastrering och mediciner som drar ner testosteronhalten för män kan vara effektiv i behandling för pedofili. Han framhåller att fängelsestraff aldrig kan omvända en persons sexuella preferenser. Positivt med kastering är att sexualdriften minskar, och återfallsrisken är liten. Samtidigt hävdar Edwards att det är den sexuella preferensen som i sig är problemet, inte sexualdriften, och att dragning till barn aldrig kommer att kunna botas med hjälp av kastrering. Han menar vidare att pedofiler oftast saknar information om var de kan söka hjälp. En kunskapsspridning kan hjälpa individer och professionella att förstå relevansen av att se behovet av att människor med denna diagnos behöver behandling (ibid).

Tidefors och Kordon (2009) visar i sin studie av män som våldtagit kvinnor och genomgått gruppterapibehandling att orsakerna till övergreppen är underliggande och mycket komplexa. Männerna hade många gånger svårt att förstå motiv till sina handlingar, de var ofta förvirrade och ledda av aggression. I en del av fallen ledde denna aggression till sexuell upphetsning, i andra fall var det sexuella fantasier som förmådde förövaren till våldtäkt. Studien framhöll att valet av offer oftast var en slump. Ebberline (2008) beskriver i sin studie att barnförövaras vanligaste tillvägagångssätt att kidnappa barn är genom mutor, vänlighet eller hot. Hon visar också i sin studie att den vanligaste brottsplatsen är förövarens hem. Pedofilen gör medvetna val om hur, var och när de begår ett brott, ett såkallat *systematic aim location choice* och planerar mer eller mindre alltifrån plats, tid, strategi och preferens på offer. *Grooming strategies* kallas de sätt som pedofiler närmar sig och förför barn, med bland annat mutor och hot eller enbart ett vänskapligt sätt. En metod som pedofiler använder är ”rekrytering” av nya barn genom de som redan är offer. De gamla offren tar hem nya barn i utbyte mot saker, godis eller pengar (ibid).

Lundqvist (2005) framhåller i sin studie att 15-30% av Sveriges kvinnliga befolkning har blivit utsatta för sexuella övergrepp som barn. Lundqvist menar att spannet är så stort

eftersom alla sexuella handlingar gentemot ett barn klassas som övergrepp enligt hennes studie. Symtomen kvinnorna visade sig lida av var sociala och psykologiska problem, såsom relationsproblem med båda könen, låg självkänsla, ångest, fobi, depression, missbruk, sexuella problem och även fysisk smärta. Santilla et al. (2008) menar att det finns en uppfattning om att pedofiler har en låg självkänsla, att de ser sig själva som barn känslomässigt, och att de har misslyckats med relationer med vuxna, och därför söker sig till relationer med barn.

Vidare forskning kring hur media framställer pedofili har vi dock haft svårare att finna bland den aktuella forskning som existerar i nuläget. Däremot finns det forskning som behandlar hur media påverkar Sveriges befolkning i övrigt. Gripsrud (2002) beskriver i sin bok att media fungerar som samhällets förlängda arm och att denne når in i människans privata sfär genom alla de mediekällor som vi använder oss av dagligen. Han menar på att medierna bidrar till att förklara verkligheten för oss och att de väljer vilka nyheter som ska framföras till oss. Mycket av den information som vi tar emot är sådant som vi aldrig sett med egna ögon eller själva varit med om och möjligen kommer vi heller aldrig att vara det. Ändå skapas en uppfattning om vad det är som händer eller hur vi ska se på ett visst fenomen och det blir då lätt influerat av den bild som media serverar oss. Media visar oss hur vi ska vara och vem vi absolut inte ska vara, på detta sätt är media en del i skapandet av vår identitet. Heber (2007) skriver i sin avhandling om människors rädsla för brott och nämner media som den största påverkansfaktorn. Hon presenterar studier som hon utfört som berör privatpersoners rädsla för brott. Hon menar att media har en stor påverkan på hur stor människors rädsla för brott är, och vilka åtgärder människor vidtar för att skydda sig från brott. Medier är för många den främsta informationskällan som finns kring brott, och intervjupersonerna menar ofta i hennes studie att de influeras av hur medier framställer brott, på det sätt att de får en föreställning om vilka brott de tror är farligast och vanligast. Många av intervjupersonerna är medvetna om medias överdrift, men de allra flesta blir ändå påmind om brott när de tar del av rapporter i media. Även fast intervjupersonerna inte blev rädda, påverkades deras uppfattningar om brott. I Hebers studie visas också att intervjupersonernas föreställda erfarenhet om vilka egenskaper ett brottsoffer eller en gärningsman har uppges komma från media. Heber framhöll också att desto mer okänd en förövare var för intervjupersonen, desto mer benägen var intervjupersonerna att peka ut denna person som en gärningsman. Desto mindre intervjupersonerna kände att inte de kunde ha kontroll på personer och omgivningar, desto

mer var de benägna att anta att dessa var farliga. Samtidigt framhåller Heber att mediernas rapportering fungerar som en social kontroll, och visar vad som är brottsligt eller ej och vad du som privatperson förväntas göra och inte göra. Det är medierna som har makt att lägga fram vilka fenomen som är problembetonade och inte, och på grund av detta påverkas samhället i en viss riktning (ibid). Åkerström och Sahlin (2001) lyfter i sin bok fram att det finns förutfattade meningar om hur offer och förövare gestaltas i media. Gärningsmannen framställs gärna som omänsklig och distanserad från ens egna privata sfär. Cohen (1996) skriver även han om hur media påverkar oss. Han fokuserar sitt resonemang på Sigmund Freuds teori om försvarsmekanismer och menar att bortträning av obehaglig information är vanligt hos människan. Efter denna sammanställning av dessa två ämnen kommer vi nedan att fortsätta med att ge en inblick i de teoretiska utgångspunkter vi har valt att använda oss av.

4 Teoretiska utgångspunkter

Vi har valt att använda oss av Howard Beckers teori om avvikandets sociologi och James Hunters teori om hur media framställer pedofiler. Vi anser att dessa två teorier bidrar till en problematiserande syn på problemet som vi ämnar att analysera. Becker är en amerikansk sociolog och skrev 1963 boken *Outsiders*. Han har skrivit mycket inom sociologins spektrum, och är en mångciterad författare och 2006 utgavs en svensk översättning på Beckers *Outsiders; Avvikandets sociologi*. James Hunter är en föredetta socionom från USA, och har forskat kring hur pedofiler framställs i media och vi använder oss av hans artikel *The political use and abuse of the pedophile*. Vi vill vara tydliga med att både Becker och Hunters forskning är baserad på amerikanska underlag, vilket kan påverka vårt resultat då vi valt att undersöka svensk media. Becker och Hunters teoretiska utgångspunkter tjänar som förståelsemodell för vårt ämne samt frågeställningar och dessa har vi använt som grund för vår resultat och analysdel. Här nedanför presenterar vi en sammanfattning av Beckers teori, och senare presenteras Hunters teoretiska begrepp.

4.1 Avvikandets sociologi enligt Becker

Becker (2006) menar att det i ett samhälle alltid finns sociala regler som är uppsatta. Det finns "rätt" och det finns "fel". Dessa rätt och fel styrs av värderingar, moral, traditioner eller handfasta lagar. Avvikelsen skapas av samhället och det är det som sätter reglerna och upprätthåller dem med hjälp av sanktioner. De som har makten bestämmer reglerna, och tvingar de andra att följa dem. Ett normbrytande beteende innebär en nedbrytning av sociala

kontrollmekanismer som upprätthåller normerna. Han beskriver en sekventiell avvikelsemotivationsmodell och menar att ett avvikande beteende utvecklas över tid, och varför en person blir avvikande beror oftast på ett antal samspelande komponenter. Han menar att den utanförstående inleder en avvikarkarriär och första steget är att hamna i en situation där personen kan begå en handling som bryter mot en av samhällets normer. Denna handling är oftast ett medvetet val, med en drivkraft bakom. Efter denna handling måste en avvikelsemotivationsmodell finnas till, annars kan personen inte fortsätta sin avvikarkarriär. I interaktion med andra avvikare måste personen "lära sig" att tycka om sitt nya beteende och hitta motivation till att fortsätta. Både de andra i avvikargruppen och samhället kan hjälpa till med denna motivation. Gruppmedlemmarna kan berätta för novisen om vilka fördelar som finns med beteendet, och göra dessa till individens egen motivation. Dessutom kan samhället, när de för första gången upptäcker avvikaren med sitt beteende få individen att inse sin avvikelse, en såkallad självstämpling. Denna självstämpling är mycket viktig för individens nya identitet och självkänsla och fortsatt avvikarbeteende. Det som befäster individen i avvikelserna är att individen med sin grupp skapar en gemenskap. I gruppen får novisen stöd att försvara sina handlingar och motivation att hålla beteendet vid liv, dessa leder till definitiva handlingsmönster som är svåra att bryta sig ur för individen. Dessutom lär sig novisen genom de andra avvikarna att sköta sitt beteende genom minsta ansträngning och på bästa vis. Avvikaren stämplas och behandlas efter en norm hur en avvikare är, detta i sin tur leder till än mer utanförskap. Avvikaren kan inte längre befinna sig i de andras värld, utan att förvägras rätten till samma möjligheter som resten av samhället.

4. 2 Hunters teori om medias demonisering

James Hunter (2008) menar att pedofilen som vi ser den är en social konstruktion där vi har tillskrivit alla pedofiler samma egenskaper, vilka vi har baserat på de allra värsta och bestialiska brotten som begåtts mot barn. Han skriver i sin studie att media målar upp en bild av pedofilen som socialt missanpassad, detta spärs på specifikt i mediala forum. Han beskriver att pedofilen i amerikansk media ofta framställs som en ovårdad och allmänt äcklig person såväl på utsidan som insidan. Sättet som media beskriver pedofiler är med ord som monster, sexgalningar och odjur. Han menar att kategoriseringen av gruppen pedofiler är tydlig även när det inte aktivt skrivs ut. Hunter ger ett exempel på hur media, förintetgör en mans tidigare identitet som en omtyckt körledare i samhället han var bosatt i. Författaren belyser att media inte fokuserar nämnvärt på de positiva egenskaperna som mannen hade utan

tar istället och sätter fokus på vilka eventuella baktankar mannen kan ha haft med sitt val av yrke, nämligen att arbeta nära barn då han var körledare. Positiva egenskaper och ett tidigare fullt accepterat liv kan förringas hos en vanlig person efter att misstankar om pedofili har väckts. Författaren menar att fokus då endast ligger på det brott som personen misstänks ha begått, och allt positivt med den personen förnekas.

Hunter menar att den allra vanligaste källan för information om pedofili är tidningar och tv, där också den sociala konstruktionen om pedofilen skapas. Författaren framhåller att media målar upp en bild av pedofilen som våldsam och hjärtlös då de kontinuerligt använder ord som attackerade, antastade, anföll, våldföra, överföll som menar på att våld har varit inblandat i situationen när det i de allra flesta fall inte varit så. Han presenterar nedan hur medias beskrivning av pedofilen kan delas upp i sex stycken teman:

1. Pedofilen skiljer sig från allmänheten i det avseende att han är sexuellt attraherad av barn.
2. Han är ett våldsamt rovdjur och en mycket farlig man som tvingar sig på barn.
3. Hans gärningar är mycket traumatiserande och orsakar omfattande skada på barnen.
4. Han är helt oförmögen att kontrollera sina impulser och sig själv, och han kommer alltid att återfalla i brott.
5. Pedofilen talar om sig själv som en kärleksfull varelse men drivs egentligen av hat.
6. Han är primitiv, brutal, äcklig och han är en egenartad person.

Hunter menar att i flera studier som gjorts framgår det tydligt att en stor del av befolkningen är attraherade av barn och då menas alla under 18 år, men han påvisar även studier som menar att män som upplever attraktion till barn under 12 år också är en stor grupp. Han framhåller vidare att media beskriver pedofilen som ett våldsamt rovdjur som smyger omkring för att vid rätt tillfälle kunna överbemanna och våldta barnet på ett brutalt sätt. Han framhåller att i en studie på sexuellt utnyttjade barn framgår det att våld eller hot om våld inträffat i 20% av fallen. I de resterande 80% av fallen har övergreppen gått till på annat sätt. Han menar också att det är troligt att de mest våldsamma fallen är de som oftast kommer fram till olika

myndigheter. Självklart är det så att faktumet att våld förekommer i dessa fall är illa nog men vad han vill få fram är att pedofiler inte är en mer våldsam grupp än någon annan.

I följande kapitel ska vi presentera vår metod och det tillvägagångssätt som använts för denna uppsats.

5 Metod

Vi valde att utgå från en deduktiv ansats då vi hade vår teori och våra utgångspunkter klara för oss när vi började arbetet med att analysera våra artiklar (Sohlberg 2009). Vår empiri består av 68 stycken artiklar från TT, Kvällsposten och Expressen/GT som vi har analyserat i form av en innehållsanalys. Vårt material har vi samlat in med hjälp av internetsidan Presstext.se vilket är en server som innehåller artiklar från de största dagstidningarna i Sverige. Vårt sökord var pedofil. Vår arbetsfördelning har sett olika ut under uppsatsarbetet. Litteratur har vi delat upp mellan oss och läst var för sig för att sedan jämföra och bearbeta gemensamt. Mycket av vår textbearbetning har skett tillsammans, varpå vi tycker att texten på detta sätt har fått en jämn komposition. Nedanför beskriver vi vårt tillvägagångssätt närmare.

5. 1 Kvalitativ innehållsanalys

Vi har utfört en kvalitativ innehållsanalys på den empiri vi har framtagit. Enligt en kvalitativ innehållsanalys ställer forskaren ett antal frågor till texten, och får svar därigenom, och kan genom detta definiera mening med en text (Skott 2004). Vi valde denna form att presentera vårt material på eftersom det för vårt ämne är en intressant och användbar metod. Den är intressant på det sätt att en kvalitativ innehållsanalys delvis baserar sig på forskarens eget sätt att tolka omvärlden och delvis i kombination med den teori som är forskarens utgångspunkt (Aspers 2007). Metoden var välfungerande för oss då vi ämnade att analysera text och bearbeta den genom att skapa teman som vi sedan kunde använda som grund för vårt analysarbete. Enligt ett hermeneutiskt förhållningssätt tolkas text och mening. Vi ville tolka det vi såg och vi har således en subjektiv förståelse av vårt material. I en diskursanalys ges materialet mening genom att själva kontexten studeras objektivt och diskursen ses som en helhet, genom kontextens olika värderingar och normer. Då en diskursanalys hade kunnat belysa vårt problemområde på ett annat sätt och utifrån andra ramar så förlorar vi en intressant tolkningsaspekt av medias framställning av pedofili. Men med tanke på att vi inte är insatta i den kontext som pedofili innefattas av, så tror vi att en tolkning genom en innehållsanalys är

den bästa för vårt arbete (ibid).

5. 2 Datainsamling

Vi hade många val att ta ställning till när vi beslutat oss för att analysera pedofiler i media. Det fanns många tillvägagångssätt som hade passat för denna kvalitativa studie: analysera teveprogram, internetsidor, med mera. Varför vi valde att fokusera på just artiklar när vi analyserade medias framställning av ämnet var dels för att emperin är lättillgänglig och lätthanterlig, och dels har det varit mindre tidskrävande att samla in ett material från ett ställe. Samtidigt har det sparat oss mycket arbete att kunna koda direkt på materialet med hjälp av färgpennor. Som vi ser det har det funnits flest fördelar att koda material på detta sätt.

5. 3 Urval av tidningar

Vi valde att fokusera på de två välkända tidningarna GT/Expressen och Kvällsposten. Vi valde dessutom att titta närmare på den svenska nyhetsbyrån TT. Vi valde dessa mediaskildringar eftersom vi anser att det är nyhetskällor som många kommer i kontakt med dagligen i det svenska samhället. Löpsedlar från dessa tidningar anser vi är de som syns mest, exempelvis utanför kiosker och affärer. Vi tycker att det är intressant att titta noggrannare på artiklar från dessa medier just eftersom människor kanske omedvetet exponeras ofta för dessa.

5. 4 Urval av artiklar

Vi har valt att utesluta de artiklar som handlar om den debatt som under våren 2010 pågått angående katolska präster som utsätter barn för sexuella övergrepp. Detta är givetvis även det klassat som pedofili, men vi vill inte fokusera på denna debatt av den enkla anledningen att det finns många fler aspekter inblandade i den diskussionen. Dels figurerar religionen i utsagorna, dels från förövarna men också från barnen, och detta anser vi försvårar arbetet för oss att koda ”pedofilen i sig”. Vi vill fokusera på medias bild av ”den vanliga pedofilen”, som lever bland oss, opåverkad av religion. Ett ytterligare urval har varit att vi uteslutit artiklar som endast innehållit själva ordet ”pedofil” eller ”pedofili” utan att artikeln i sig handlar om ämnet. Exempelvis har det funnits artiklar som teaterrecensioner som vi inte tyckte gav någon vidare analys av ämnet.

5. 5 Avgränsningar i tidsperiod

Vi har valt att avgränsa vårt material till tidsperioden 070415 till 100415. Vi utgick helt enkelt ifrån april detta året och valde att studera tre år tillbaka i tiden. Eftersom vi endast vill undersöka hur media framställer pedofili i dagsläget och inte över tid anser vi inte det heller

relevant att ha ett urval av artiklar som löper under längre tidsperiod. Dessutom anser vi att vi fick ett relevant antal artiklar baserade på dessa tre år, och därför inte behövde studera ytterligare ett år tillbaka i tiden.

5. 6 Bearbetning av materialet

Efter att vårt urval var klart, och vi hade avgränsat detta och fastställt en tidsperiod började vi att bearbeta vårt material. Vi ansåg att en god kännedom om vår empiri skulle hjälpa oss att få fram relevanta teman för vår kodning, därav bekantade vi oss väl med materialet innan vi tog oss an ett kodschema. Som de samspelta författarkollegor vi är, kom vi gemensamt fram till ett resultat i de teman som vi tyckte oss ha skyttat i vårt material. Utifrån dessa teman skapade vi sex stycken rubriker som tillsammans utgjorde vårt kodschema.

5. 7 Kodschemat

Vi delade upp och ansvarade var och en för hälften av vårt insamlade material och arbetade enskilt med detta. Vi tyckte att det var viktigt att vi hade samma utgångspunkt när vi kodade, så därför diskuterade vi noga igenom de olika teman vi hade. Efter att vi arbetat självständigt jämförde och kodade vi vårt material åter igen och såg till att vi var samspelta i vår kodning. De teman vi utkristalliserat är följande: Beskrivningar av pedofilen, skrämpropaganda, lösningar på problemet, förmildrande omständigheter, konsekvenser av pedofili och bakgrunden för pedofili.

5. 8 Analysprocessen

Att analysera dokument är en process som forskaren genomgår; att formulera ett problem att ställa till texten, att systematiskt bekanta sig med texten, utarbeta ett urval av texten, formulera en tolkning av materialet och slutligen ska allt sammanstråla i en analys (May 2005). Vi har gått igenom denna process i en liknande ordning, med hjälp av våra viktigaste resultatdelar och Beckers och Hunters teoretiska begrepp har vi skapat en analys som visar hur vi kan tolka medias framställning av pedofilen.

5. 9 Tillförlitlighet

Vi har varit noga med att inte ta citat från artiklar ur sitt sammanhang, utan att de har någon relevans för vår studie. Självklart är vi medvetna om att det är vi som har stått för urvalet, och att det påverkar reliabiliteten. Vi har försökt att vara objektiva, men som skribent har du alltid dina egna erfarenheter och förförståelse med dig. May (2005) menar att det som en forskare väljer att presentera, och också analysen av temat kommer att vara färgat av den förförståelse

och den kontext som forskaren befinner sig i, eftersom ett dokument inte kan vara neutralt för en forskare. Både forskaren och läsaren kommer att tolka dokumentet på olika sätt. Vi har även strävat efter att i vår uppsats endast mäta det som vi avsett att mäta, och därför noga kontrollerat våra frågeställningar med vårt kodschema så att vi fått en korrekt kodning av vårt material och med detta uppnått validitet. Vi redogör för båda författarnas förförståelse inför ämnet i nästa kapitel.

6 Etisk diskussion

Lunds Socialhögskola har vissa rekommendationer för ett etiskt korrekt förhållningssätt i kandidatuppsatser. En av dessa riktlinjer är att väga nyttan som undersökningen ger med lidandet de frambringar för de som är inblandade. Dessutom finns det vissa klientel som forskare uppmanas att ta extra hänsyn till i forskningssammanhang, i den gruppen befinner sig först och främst barn, men även kriminella och sexualbrottslingar. Vi har kommit fram till att det mest etiskt korrekta är att helt ta avstånd från att intervjua klientelet som är föremål för denna undersökning, eftersom vi anser att lidandet väger tyngre än nyttan. Dessutom anser vi att en kvalitativ dokumentanalys på många sätt kan frambringa mer och varierad kunskap än intervjuer kan göra i sammanhanget. Etisk objektivitet är en stark rekommendation från Socialhögskolan. Oavsett ämnet som behandlas ska undersökningen vara etisk korrekt och inte belysa någon grupp på ett negativt sätt. Vi har tagit ställning till detta i vår undersökning, och har därför noga valt hur vi framställer de olika målgrupper som figurerar i vår undersökning, förövare och offer. Vi kan inte komma ifrån att vid ett brott finns det alltid ett offer och en förövare, men i övrigt har vi försökt ta ställning till att beskriva de olika grupperna på ett så objektivt sätt som möjligt, för att undvika förutfattade meningar om varje klientel.

Vi tycker också det är viktigt att framföra en koppling till vårt kommande yrke i vår etiska diskussion, då etik inte är något som automatiskt infinner sig på examensdagen, utan ett aktivt ställningstagande. Vi känner ett ansvar att framföra vårt ämne på ett problematiserande sätt med så objektiv syn som möjligt. Vetenskapsrådet (2010) har beskrivit forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning. De presenterar fyra krav på etisk korrekthet, informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Eftersom Presstext.se är en offentlig materialkälla och denna information finns tillgänglig för allmänheten bedömde vi i detta fall att ingen kommer till skada i vår presentation av vår

empiri. Därför har vi ej informerat upphovsskribenterna om att deras artiklar ligger till grund för vår empiri. Då vår empiri bygger på massmedias presentation så ansåg vi att samtycke ej behöver efterfrågas från de inblandade. Vi bedömer att informationen som artiklarna innehåller kan vara känslig och har därför varit noggranna med att i möjligaste mån anonymisera de berörda. Vi har däremot valt att inte avidentifiera skribenterna eftersom artiklarna är offentliga handlingar. Vi har tagit ställning till nyttjandekravet på så sätt att vår insamlade empiri endast används till det vi ämnar undersöka i denna uppsats, och vi har inga privata handlingar som kan användas till en persons nackdel.

6.1 Förförståelse

Det blir en tydligare och ärligare analys om forskaren från början redogör för sin förförståelse (Skott 2002). Ingen av denna kandidatuppsats författare hade några förkunskaper om ämnet utan båda två var gröna på området. Vi är båda dock mycket intresserade av pedofili som samhällsfenomen och hade var för sig läst oss till information, men inte mer än ”gemene man” kan om ämnet. Något som vi emellertid anser kan bidra till intressanta synvinklar i vår uppsats är våra olika erfarenheter av arbetslivet. En av författarna har arbetserfarenhet av psykiska funktionshinder och har genom det fått ökad förståelse för hur utsatta människor upplever och påverkas av stigmatiseringen från samhället. Den andra författaren har under ca fem år arbetat med barn i förskoleålder. Detta tror vi har bidragit till två olika synsätt och erfarenheter som tillsammans kan bli ett gemensamt intresse och synsätt på ämnet.

7 Resultat

Vi presenterar här de debattämnen som vi har tyckt oss urskilja i vår empiri. Den första debatten kretsar kring hur media skildrar pedofilen som person och där kan vi se att det finns vissa teman som återkommer; såsom ett planerande och agerande rovdjur, en socialt marginaliserad man och det finns också exempel på att pedofilen ursäktas. Därefter följer en debatt som rör medias framställning av pedofilins konsekvenser. Där diskuterar vi de rädslor som finns i samhället runt ämnet och vilka problem fenomenet skapar för bland annat män och deras yrkesval. Dessutom belyser vi hur media gestaltar konsekvenser av övergrepp och föräldrars reaktion på detta. Den tredje debatten fokuserar på hur olika åtgärder för pedofili lyfts fram i media. Där diskuteras bland annat huruvida pedofili är en psykisk störning och vilka behandlingsalternativ som media lyfter fram. Genom hela vår resultatredovisning berör vi medias stigmatisering av pedofiler som vi kan se i vår empiri.

7. 1 Medias beskrivning av vem pedofilen är

Vi har sett att det finns förutfattade meningar i media om vem pedofilen är som person. Ebberline (2008), forskare i rättspsykologi beskriver i sin avhandling att sexualförövare och deras brott ses som ett av de värsta som kan tänkas begås. Hon beskriver att pedofili ses som ett starkt negativt fenomen, och hon menar att pedofilen lyfts fram på ett visst sätt i media:

”Många som hört ordet pedofil tänker på någon som smyger omkring i parker och norpar eller kidnappar barn” (TT 090214).

Ebberline blir intervjuad för att redovisa sina forskningsresultat angående var och hur sexualbrott mot barn begås. Hon menar att de flesta pedofiler inte begår sina brott på detta sätt som lyfts fram i artikeln och framhåller att det finns många fördomar kring pedofilers tillvägagångssätt men att flertalet av dem inte stämmer. I citatet ovan använder media sig av ord som ”smyger”, ”norpar” och ”kidnappar” vilket visar på barnens oskyldighet och maktlöshet inför förövaren. Detta framställer pedofilen som någon som hjärtlöst, slugt och rått tar barnen för att i själviskt syfte utnyttja dem och förstöra dem. Det är den bilden som media bygger upp genom att använda sig av ord som hjälper läsaren att visualisera hur det hela har gått till och hur slug förövaren har varit kontra barnets oskyldighet. Det lyfts även fram i citatet att pedofilen normalt stryker omkring i och runt parker för att lokalisera sina offer men Ebberline visar i sin studie att den vanligaste brottsplatsen är förövarens hem. ”Slugheten” består också i att välja ett offer, en plats och en tidpunkt. Pedofilen beskrivs som en beräknande och planerande person i de artiklar som vi har tittat på. Brotten som figurerar i medias beskrivning av pedofili är i de flesta fall de som begås utanför hemmet, och de som begås av okända gärningsmän. Denna framställning av var och när brott begås strider mot aktuell forskning som Ebberline har lagt fram. Ett ytterligare exempel på att pedofilen framställs figurera på offentliga platser står att läsa om i GT 080802:

”Misstänkt pedofil slog till på camping i Lerum”.

I detta fall har gärningsmannen gjort ett försök till brott på just det sätt som Ebberline menar hör till ovanligheterna. Citatet kan tolkas som att gärningsmannen handlade på impuls, att han

råkade vara på "rätt plats" vid "rätt tillfälle" och såg möjligheten. Eller så kan det tänkas att citatet menar på att pedofilen planerat sitt försök och när barnet dök upp ensam på parkeringen i Lerum så agerade gärningsmannen snabbt. Denna bild av pedofilen förutsätter på något sätt att vi inte känner pedofilen som person, det är en bild av ett rovdjur som ligger på lurpass för att ta sitt byte. Åkerström och Sahlin (2001) menar att den idealiske gärningsmannen är den som inte finns alltför nära oss i sin omgivning. Samhället har bilden av att brottslingen finns lite i periferin, och ju mer omänskligt gärningsmannen agerar, desto bättre förstår vi situationen (ibid). Bland våra tidningsartiklar finns det dock exempel på att det inte är så enkelt:

"Jag inser att våldtäktsmän ofta ser ut som du och jag, kan sköta sitt jobb, ha familj och barn och på ytan vara mönstergilla och skötsamma" (Expressen 100130).

Journalisten Lars Lindström beskriver sin syn på sexualbrottslingars egenskaper i artikeln ovan. Undermeningen i artikeln är att det är svårt när det inte går att göra skillnad på förövare och ickeförövare i samhället. Det kan därför tänkas vara så att man söker efter avvikande attribut eller egenskaper hos pedofilen som utmärker denne. En annan egenskap som media tillskriver pedofilen är vanan att styra folk, och få dem dit de vill:

"All forskning på pedofiler visar att de är extremt duktiga på att manipulera. De vet exakt vilka knappor de ska trycka på" (TT 090214).

I artikeln framhåller Ebberline (2008) att manipulation är en strategi som pedofilen använder sig av för att få barnet att göra som det blir tillsagt. Hon utvecklar genom att förklara att de vanligaste sätten för pedofilen att manipulera barn är genom mutor, (som godis eller pengar) hot eller förförelse men Ebberline beskriver också att pedofilen många gånger vinner barns förtroende endast med hjälp av vänlighet och trygghet. Vi har dessutom i vår empiri funnit exempel på att pedofiler använder sig av djur som mutor, detta ges det exempel på i Kvällsposten 090428:

”Med hjälp av en kanin lockade den misstänkte pedofilen till sig sina offer. Medan småflickorna fick leka med kaninen tafsade han på dem. Han lyckades även lura med sig ett av barnen hem”.

I detta fall handlar det om en kanin som pedofilen har använt sig av för att locka barnen till sig. Vi kan tänka oss att djuret symboliserar en trygghet som skapar en tillförlitlighet till förövaren. Gärningen att gillra en fälla med ett för barn såpass intresseväckande lockbete är något som upprör och berör människor. I Expressen 081221 handlar det om en hundvalp:

”Han hade lurat in flickan i sin lägenhet genom att säga att hon skulle få klappa en hundvalp”.

Denna artikel om hunden som lockbete skrevs i samband med debatten om hur vi ska hantera sexualbrottslingar där en erkänd journalist diskuterar vilka åtgärder som är etiskt försvarbara och verkningsbara. Denna mans brott blev bågaren som fick det att rinna över för det amerikanska folket, då de efter detta krävde att den så kallade Megan’s Law ¹ stiftades. I artikeln informeras även läsaren om att lagen inte ska ha reducerat antalet sexualbrott mot varken barn eller vuxna. En vidare reflektion gällande citatets genomslagskraft angående att media väljer att lyfta fram hur pedofilen i detta fall har fått kontakt med barnet. Återigen kan vi se att, i detta fall hunden, framställs som ett lockbete vilket gör att förövarens kontaktsökande med barnet blir mindre hotfullt och mer accepterat. Artikeln ovan beskriver en såkallad *grooming strategy*, alltså de sätt som pedofiler närmar sig och förför barn på. Ännu ett exempel på hur media framställer att pedofiler går tillväga genom mutor finns att skåda i Kvällsposten 080912:

”Godispedofil jagar skolbarn. Den ökände gärningsmannen har slagit till flera gånger och försökt locka med sig barn från Tornlyckeskolan i Höganäs”.

¹ Megans´s law, även kallad sexual offender (Jacob Wetterling) Act of 1994 är en lag som ger tillgång till information om sexualförbrytare för allmänheten.

Att barn gillar godis är väl mer ett allmänt faktum än en kvalificerad gissning. Således är det intressant att belysa att pedofilen här med hjälp av dessa söta attribut försöker sig på att charma barn. Artikeln låter både polis och skola komma till tals och de är båda samstämmiga om att stor aktsamhet bland barnen på Tornlyckeskolan bör råda. De varnar för en man som går med korta steg och vid ett tillfälle (av tre) ha setts med cykel. Möjligtvis kan vi skymta en underton av extra stor rädsla för detta scenario som utspelar sig, eftersom detta är det sätt som samhället i regel tror att barn blir bortrövade på.

7.1.1 Beskrivning av pedofilen som en relationsskapande person

Vi har observerat att media stundtals ger en beskrivning av pedofilen som en person som vill ha en "riktig" relation, och som söker kärlek i samband med de brott de begår. Vi har också studerat hur barnens medverkan framställs i media från barnens perspektiv, men hittade dock inga exempel på barnens egna upplevelser. Citatet nedan beskriver att en ridlärare har utnyttjat flera flickor som han undervisade:

"Ridläraren har erkänt att han har haft samlag med en 14-årig flicka, men han såg deras relation som 'äkta, ett riktigt förhållande'" (TT 080731).

Här framgår det att förövaren själv anser sig ha haft ett förhållande med flickan, att de haft en ömsesidig relation. I artikeln står ingenting om hur barnet känner kring det som hänt, om barnet också anser att de hade en relation eller inte. Börje Svensson, expert på barnsexbrott hos Rädda Barnen och tillika psykoterapeut, uttalar sig i artikeln och menar att det inte är ovanligt att barn blir kära i sina lärare. Detta är en del av barns utveckling, men att det måste förbli en relation på avstånd, och en fantasi. Svensson beskriver att en del vuxna som får denna sorts uppmärksamhet från barn har svårt att hantera detta, och går över gränsen:

"Det finns vissa personer som är omdömeslösa och blir smickrade. De tycker att det är ballt och att de här tjejerna är snygga fast de är så små" (TT 080731).

I artikeln beskrivs det att barn som utsätts för sexuella övergrepp känner stora skuld känslor på grund av att de tror att de genom sin förälskelse har varit delaktiga i övergreppet. Det är intressant att lyfta fram balansgången i artikeln mellan att barnet har bidragit till lärarens intresse för denne genom sin förälskelse, och att läraren inte kan hantera sitt bekräftelsebehov.

Enligt Börje Svensson är behovet av att bli sedd starkt från barnens sida och det i sig är helt i sin ordning. Emellertid är det inte av någon vikt att ta upp till diskussion i detta stycke huruvida barns sexualitet är en påverkande faktor eftersom de aldrig kan påläggas ansvar kring hur de uttrycker sig i detta avseende. Vi vill betona hur pedofilen ibland framställs som som en obehärskad sexgalning som är utan impuls kontroll. Undertonen är att andra vuxna kan klara av att hantera barns naturliga behov av att känna förälskelse mot vuxna, men de som inte gör det är omdömeslösa och utan kontroll. Vi har uppmärksammat att det framställs i media som om att pedofilen inte har ett "normalt" omdöme när det kommer till barn och deras bekräftelsebehov.

7.1.2 Offer eller förövare?

Vi tycker oss se att det i media sker en fokusering endast på pedofilens brott och sällan på pedofilens bakgrund. Åkerström och Sahlin (2001) framhåller att den idealiska bilden av en gärningsman är en okänd person med onda baktankar och offret är oskyldigt och svagt, med alla på sin sida. Samtidigt är offer/förövarrollen mer komplex än så. Katarina Öberg, medicine doktor är auktoriserad i klinisk sexologi och arbetar med att behandla pedofiler. Hon blir citerad i Expressen 081221 när hon berättar om pedofilers bakgrund:

"– En del har utsatts för misshandel och sexuella övergrepp, men det överlägset vanligaste är att de blivit mobbade som barn".

Här får vi en sorts förklaring på, men så klart inte en ursäkt för varför pedofiler begår sexualbrott. Katarina Öberg framhåller pedofilers möjliga offerbild i artikeln och eventuellt blir experter som hon ifrågasatta och kritiserade när de lutar sig mot forskning som tyder på att pedofilen också varit utsatt och behöver hjälp. Bilden av att förövaren har varit offer själv kan vara för känslomässigt svår att ta in, och då väljer samhället att ta in den bilden som media oftast serverar. Heber (2007) framhåller i sin studie att människor i samhället baserar sina åsikter på hur media presenterar fakta om hur gärningsmän ska se ut och agera, kanske mycket på grund av att människan vill ha en enkel bild och en tydlig offer och förövarroll. Hon menar också att desto mer okontrollerbar en situation eller en person är desto mer benägen är människan att tycka att dessa är farliga. Tidefors och Kordon (2009) presenterar resultat som visar att av de sexualbrottslingar som genomgått gruppterapibehandling hade

majoriteten av dem återkommande barndomstrauman. De menar att sexualbrottslingar kan ha haft en desorganiserad anknytning till sin mor, och på detta sätt upplevde de ofta ångest och känslor av mindrevärde som barn. De hade en sårbarhet i att hantera stress och svårigheter med nära relationer. För att handskas med dessa känslor utvecklade de ett mönster av återkommande kontrollbehov och upplevde ett välbefinnande av när de hanterade en situation och tog kontroll över en annan människa. Vi har sett att det finns ett begränsat urval av artiklar i vår empiri som berör pedofilens bakgrund och även eventuella förklaringsmodeller till varför sexualbrott begås.

7.1.3 När pedofiler ursäktas

Något vi har noterat är att det finns beskrivningar som anger förmildrande omständigheter när det gäller pedofili och övergrepp på barn. Citatet nedan berör en känd forskare som vid ett tillfälle fick nobelpriset. Han adopterade åtta stycken unga pojkar och tjugo år senare misstänks han ha förgripit sig sexuellt på dem. Nedan beskrivs hur hans forskarkollegor förringar hans gärningar:

”Men det märkligaste av allt var kanske inte att den excentriske och hyperindividualistiske pristagaren var pedofil. Utan att nästan alla hans forskarkollegor stöttade honom. Och inte bara stöttade. De sökte bagatellisera hans pedofili, sökte försvara den såsom ’kulturbetingad’ -ja, de till och med hävdade att pedofilhistorien var ointressant jämfört med hans forskargärning” (Expressen 100104).

När en person är känd eller på något sätt har en positiv betydelse för människor i samhället har vi märkt att media ibland ger en förmildrande bild av gärningsmannens brott. Journalisten Lena Einhorn lyfter i artikeln ovan fram sin syn på liknande fall. Hon menar att när en känd person som vi sedan innan tycker om blir anklagad för sexualbrott mot barn så blir det svårt för oss att acceptera, och därför tenderar vi att hålla kvar vid förhoppningen om att han är oskyldig. Hon menar att i allra värsta fall så kan vi lägga över skulden på barnen. Det kanske mest kända exemplet på när påstådda sexuella övergrepp på barn ursäktas är rättegången mot Michael Jackson, en välkänd popartist. Epstein och Steinberg (2007) har analyserat rättegången mot Jackson, och menar att hans tidiga karriär och brist på barndom innebär att han ursäktas. Hans gärningar kommer i skymundan, och media har overseende med hans påstådda sexuella handlingar mot barn. Det finns många exempel på hur kändisar ursäktas för

olagliga handlingar, vi fann en liknande diskussion angående en känd operasångare i Expressen 081012:

”Det finns de som säger att äsh, det var väl inte så farligt det han gjorde. –Så kan bara empatistörda personer säga. Och i den här översexualiserade världen kanske en del tycker så.”

Operasångarens medialt uppmärksammade sexuella övergrepp på en sexåring och en 18-åring togs upp till debatt i många tidningar. Citatet tillhör Monica Dahlström-Lannes, den person som anmälde sångaren och hon menar på att det fanns ett flertal som förringade hans gärningar.

En enkel sammanfattning av vårt resultat vad det gäller hur pedofilen som person framställs i media är att pedofilen är en rå och slug person som begår sina brott likvärdigt. Pedofilen kan antingen begå sitt brott impulsivt eller relativt planerande. Pedofilen är enligt media en socialt missanpassad person men är svår att urskilja eftersom han ser ut som du och jag. För att begå sina brott använder sig pedofilen av lockbeten eller mutor. Enligt media framställs pedofilen som en impulsiv sexgalning som inte kan kontrollera sina behov eller barns behov av bekräftelse. Pedofilens bakgrund beskrivs inte speciellt mycket i media och det ges inte några förklaringar på varför pedofilen attraheras av barn. Dessutom lyfter media fram att pedofiler ursäktas, till exempel genom kändisskap. De som uttalar sig angående pedofili är oftast experter inom ämnet och de uttalar sig främst vid det specifika brottstillfället. Nästa stycke behandlar medias syn på pedofilins konsekvenser.

7. 2 Medias skildring av pedofilins konsekvenser

Denna debatt fokuserar på hur media framhåller konsekvenser av pedofili. Diskussionen som förs handlar bland annat om hur media framställer män negativt inom barnrelaterade yrken. Vi har sett att det är en diskussion som är baserad på rädslor för barnens säkerhet i de sammanhang där män ansvarar för dem, såsom på dagis, i skolor med mera. Att det är just männen som är i strålkastarljuset beror huvudsakligen på den tydliga majoritet av sexualbrott som de står för, 98% (Brottsförebyggande rådet 2008). I de artiklar vi har använt oss av är samtliga utpekade pedofiler män. Vilka konsekvenser framhåller media att det får för män i

allmänhet inom de yrkesgrupper när de arbetar med barn? Ett exempel finns i Expressen 100130:

”Vågar de gå till jobbet? Vågar de krama ett barn idag? Jag tänker på de alldeles för få män som vågar ägna sig åt jämställdhetsarbete. Hur mycket svårare blir det att ta det steget nu?”

Män som i sitt arbete har kontakt med barn kan utsättas för en viss typ av diskriminering och blir misstrodda endast på grund av att de är män. Vi kan se att det framställs som om männen skulle ha baktankar med sitt val av yrke. Citatet antyder att män har svårare att engagera sig i barn utan att bli ifrågasatta. Jenny Östergren skriver om att det finns en nutida förföljelse och stort kontrollbehov av männen som kommer i kontakt med barn, och jämför det med en nutida häxjakt:

”Kanske är det tryggast att inte lyssna alls. En förflugnen fantasi får inte bli häxjakt på oskyldiga män. Att peka ut någon som pedofil är också ett brott ” (Expressen 091109).

Detta citat beskriver samhällets sätt att hantera vissa svåra fenomen, och vad samhällets starka reaktioner kan få för konsekvenser. Cohen (1996) skriver om att människor har en tendens till att se vissa fenomen, men välja att blunda för andra. Han jämför med Sigmund Freuds försvarsmekanism bortträngning, och menar att det är vanligt förekommande. Det som hotar oss stänger vi omedvetet ute, vi klarar inte av att ta hand om informationen på ett korrekt sätt. Cohen menar att den del av hjärnan som medvetet tar in information, stängs av och att vi kan vara helt omedvetna av vad som händer (ibid). Kanske är det så att de flesta inte vill höra på historier om pedofili eftersom det är så svårt att ta till sig dem, att lyssna och förstå. Mestadels på grund av rädsla men kanske också på grund av okunskap. Då väljer människan hellre att blunda för problemet och hoppas att det löser sig självt. De flesta är rädda att döma någon i förväg, samtidigt som vi har ett stort hat mot detta samhällsfenomen. Citatet nedan tyder på att samhället är ambivalent, å ena sidan verkar vi stigmatiserande mot pedofiler, men å andra sidan är vi osäkra på om det är rätt metod:

”Vilka konsekvenser får det för de utpekade männen? Får vi verkligen ett säkrare samhälle av att publicera namn, adress och bilder på dömda sexbrottslingar? (Expressen 081221).

Medias stigmatisering av pedofili märks genomgående i vår empiri men där finns samtidigt en önskan om att göra något åt fenomenet till exempel genom att förbjuda pedofiler att vistas i vissa områden. Ett exempel på en sådan lösning på problemet återfanns i TT 091017:

”De ska också kunna förbjudas att slå sig ner tätt på skolor, daghem och simhallar där barn ofta rör sig.”

Det är en stark stigmatiserande underton i denna artikel, och media lyfter fram att det finns en enkel lösning för att hantera barnförövare. Edwards (2004) menar att samhällets stigmatisering av pedofili gör så att pedofiler och deras familjer aldrig får ett fullgott stöd. De blir utpekade av samhället och i värsta fall traumatiserade. Han menar att det är svårt att komma till en lösning på ett problem när samhället tror att det kan bestraffa bort det. Istället måste sjukvården försöka ta sig an problemet och samtidigt måste mer kunskap spridas för att hindra förövarna från att bli förövare från första början. Endast så kan problemet tas omhand på bästa sätt för samhället (ibid).

Media lyfter fram att det finns en rädsla för när pedofili dyker upp i gemene mans närhet, att det känns säkrare att peka ut någon än att inte göra det alls:

”Ordet pedofil används för övrigt alldeles för lättvindigt. Nästan alla lärare på min skola har under någon omständighet blivit kallad pedofil” (Kvällsposten 080426) .

Ett annat exempel fann vi i Expressen 081221:

”Varför skyddas dömda sexualbrottslingar av media? Varför publiceras inga domar där dessa brottslingar avslöjas? Har vi inte rätt att veta om vi har en dömd pedofil som granne?”.

Det senare citatet visar på att det finns frågor som media betonar om hanteringen av dömda pedofiler och viljan att kartlägga dem för allmänheten på grund av rädsla. Anklagelser om pedofili är något som är svårt att bli av med för den drabbade. När en anklagelse är gjord, så stämplar det individen för en lång tid framöver. Vi hittade ett exempel på hur USA hanterar sexualbrottslingar och hur de stämplas genom deras system ”Familjens Vakthund”:

”Jag knappar in min gamla adress och får upp en karta över min del av Los Angeles. Överallt finns små fyrkanter, röda för pedofiler, gula för våldtäktsmän, blå för snuskgubbar, och det är där jag hittar min granne” (Expressen 081221).

Familjens Vakhund är en amerikansk databas som erbjuder information i form av dom, bostad, arbetsplats, personuppgifter, foto på förövaren och beskrivning av brott som begåtts av sexbrottslingar. På sidan kan du lätt kontrollera om ett visst område innehåller dömda pedofiler, genom att knappa in stat, stad och adress så får du en detaljerad karta över vart de bor och arbetar (Family Watchdog 2010). Vi har funnit en liknande svensk databas² där sexualbrottslingar presenteras med namn, adress och personnummer. Detta är ett sätt att hålla allmänheten informerad om vart de dömda sexbrottslingarna håller hus, vad de gjort och hur de såg ut vid domens utfall. De framställs som personer som landet behöver hålla extra mycket under bevakning och skydda allmänheten från. Brottslingarna finns kvar långt efter att de har avtjänat sitt straff. Brottet som ”grannen” i artikeln ovan begick skedde för 25 år sedan och finns fortfarande kvar i registret. Vi fann ett exempel i vår empiri på att Familjens Vakhund och liknande sajter inte gör oss säkrare. Journalisten i nästa artikel intervjuar Katarina Öberg, som arbetar med sexualbrottslingar. Hon menar att denna metod snarare skapar ytterligare problem i form av stigmatisering:

”–Alla möjligheter till återanpassning förstörs. Att lära de här männen att fungera normalt i samhället är det enda sättet att förebygga nya brott på lång sikt” (Expressen 081221).

Citatet tar upp ett ytterligare exempel på stigmatiseringen som sker, att pedofilen inte får en möjlighet att återanpassas till det samhälle han en gång levde i. Kordon och Tidefors (2009) menar att media stödjer den bild av pedofiler som samhällets utstötta.

7.2.1 Vad får det för konsekvenser för de utsatta barnen?

Vi har sett att media lägger fokus på vad pedofili har för konsekvenser för de barn som har utsatts för övergrepp och media belyser särskilt deras oskyldighet och offerroll. Det lyfts fram hur och på vilket sätt barnen har blivit skadade. Dock hittar vi inte någonstans i vårt material några uppgifter om hur barnen har upplevt övergreppen. Främst är det experter som företräder

² Kriminellt.com är en svensk websida grundad av Original Gangsters.

barnen i diskussioner angående detta. Monica Dahlström Lannes är sexualbrottsutredare och beskriver hur illa barn far av övergrepp:

”Alla dessa skadade barn, flickor och pojkar som utsatts för kränkningar som aldrig får hjälp. Vart tar de vägen med sin frustration? Av dessa kommer en del att bli nya förövare. Om en enda pedofil kan förgripa sig på hundratals barn så kan man fundera över hur många skadade människor det finns i samhället idag” (Expressen 081012).

Citatet lyfter fram att de barn som blivit utsatta får lida stora konsekvenser i resten av sina liv, och att pedofilin ”går i arv”. Freund et al. (1990) beskriver att det egentligen är ganska liten skillnad mellan de som utvecklar pedofili och de som inte gör det när studier utförts på individer som upplevt sexuella övergrepp som barn. Santilla et al. (2008) har undersökt om tidiga sexuella erfarenheter med andra barn sänkte ålderspreferensen på sexualpartners även i vuxen ålder. De fann att bara en liten grupp av de som varit sexuellt aktiva i sin barndom med andra barn, fortsatte vara det i vuxenlivet (ibid). Vi har redovisat forskning ovan som visar att sexuella övergrepp automatiskt inte innebär att pedofili utvecklas, men vi kan konstatera att barn alltid skadas och vi har sett i vår empiri att media lägger stor vikt vid att lyfta fram de skador som övergreppen orsakar, som i Expressen 081012:

”Men övergrepp skadar alltid, i själen. Tilliten och tron på både sig själv och andra” .

Citatet ovan tycker vi belyser att alla övergrepp resulterar i någon form av skada, möjligtvis inte på så sätt att beteendemönstret går i arv, men på det sätt att det skapar vidare problem i livet. Lundqvist (2005) lyfter fram i sin forskning på kvinnor som har blivit sexuellt utnyttjade att de ofta lider av sociala och psykologiska problem, såsom relationsproblem med båda könen, låg självkänsla, ångest, fobi, depression, missbruk, sexuella problem och även fysisk smärta.

I detta avsnitt har vi presenterat vårt resultat av hur media skildrar pedofilins konsekvenser. Vi har bland annat visat att media tycks framställa att det sker en diskriminering av män som arbetar med barn. Dessa män pekats ut som möjliga pedofiler endast för att dem är engagerade i barn. I vår resultatredovisning har vi också sett att det finns artiklar som behandlar databasen Familjens Vakthund, det finns artiklar som belyser att denna typ av system skapar trygghet,

men det finns också de artiklar som menar att dessa skapar problem, så som stigmatisering. Vi har också sett i vårt resultat att media belyser hur barn skadas av sexuella övergrepp och att det ofta skadas allvarligt, emotionellt och fysiskt.

7.3 Medias beskrivning av åtgärder för pedofili

Den tredje intressanta diskussionen vi har utskiljt handlar om de olika synsätt som media gestaltar vad det gäller behandling av pedofili och tron på behandlingens verkan. Det framkommer i artiklarna att det finns olika läger och åsikter, vissa forskare menar att pedofili är en sjukdom, en del menar att det kan likställas med ett beroende och andra att det är en sexuell orientering. Psykologen Bengt Jarl från Brottsförebyggande rådet är en av dem som anser att pedofilen har en sjukdomsbild. Han blir intervjuad i TT 091205:

”Pedofili är en psykisk störning, och kan i en del fall dölja en mer komplex och allvarligare sjukdomsbild, med till exempel svåra empatistörningar”.

I artikeln diskuteras huruvida gärningsmannen ska dömas till att genomgå en rättspsykiatrisk undersökning och Jarl kommenterar komplexiteten i det hela att veta hur pedofilen ska hanteras. Han menar att den psykiska störningen och bristen på empati är en del av pedofilens sjukdomsbild och är något som måste behandlas om pedofilen ska kunna sluta begå brott. En annan syn på problematiken kring pedofilen och vilka åtgärder som är lämpliga är att se på pedofili som ett beroende. Edwards (2004) menar att pedofili innebär en stor sårbarhet och en dragning mot oacceptabla beteenden som individen ständigt måste jobba med, och precis som med alkohol och droger kan inte pedofili botas, men kan behandlas. Individen kommer alltid ha en sexuell dragning åt ett visst håll, men den kan hitta nya sätt att hantera problemet. Detta är ett resonemang som vi kopplar till Kordon och Tidefors (2009) där de menar i sin studie av våldtäktsmän att sexualförbrytare har en svårighet i att förstå och inse sina motiv och känslor. Detta kan bero på barndomstrauman, som kan behandlas med gruppterapi enligt författarna. Vi tycker oss här se hur det läggs fram att pedofilen kan förklaras genom emotionella störningar och därmed behandlas utifrån det. Detta visar på något sätt på den omedvetenhet pedofilen kan tänkas ha kring sitt beteendemönster. Vi fann ett exempel i TT 090628 på att vissa pedofiler inte inser vad de gör när de begår ett brott:

”Den åtalade förklarade i rätten att han ser sig själv som en man som i grunden vill alla gott. Han menade att han länge levde i ett självbedrägeri, som gjorde att han inte insåg att han begick övergrepp” .

I citatet ovan handlar det om en fotbollstränare som har begått sexuella övergrepp på ett stort antal pojkar. Fotbollstränaren själv berättar att han tappade självkontrollen och tingsrättsdomaren i fallet ansåg att mannen inte hade insikt i vad han gjorde. Media belyser här alltså att gärningsmannen har en psykisk störning som måste behandlas och åtgärdas på ett annorlunda sätt än i de fall där förövaren var medveten om sin handling. Katarina Öberg menar i Expressen 081221 att speciella åtgärder mot pedofili är att föredra. Hon framhåller att behandling för sexualbrottslingar är fullt möjlig och dessutom effektiv :

” – Behandlingen reducerar risk att återfalla i sexualbrott med 30 till 40 procent, säger hon. Behandlingen går bland annat ut på att männen ska lära sig att kontrollera sina impulser, och att styra över deras sexualitet från barn till vuxna personer”.

TT (091017) presenterar en artikel som beskriver hur ett politiskt parti i Danmark föreslår hur de bör hantera pedofili. De menar att det inget trygghet bland folket att presentera löpsedlar där pedofiler hängs ut och de vill även använda sig av medicinsk behandling för barnförövare:

”Pedofiler ska kunna dömas till så kallad medicinsk kastration.”

Vi upplever att media framställer detta som den ultimata åtgärden för pedofili i flera fall men det råder delade åsikter angående dess etiska försvarbarhet. Edwards (2004) menar att denna metod är verksam och betonar att medicinsk kastrering och mediciner som drar ner testosteronhalten för män kan vara effektiv i behandling för pedofili. Han framhåller att fängelsestraff aldrig kan omvända en persons sexuella preferenser.

Vi har sett att media lyfter fram att även privatpersoner får komma till tals och vill åtgärda fenomenet pedofili. Kanske speciellt föräldrar känner maktlöshet och media skildrar att föräldrar anser att de inte räcker till och inte nog kan skydda sina barn från att råka illa ut, ett exempel finns i Expressen 090715, där Marcus Birro uttalar sig i egenskap av förälder:

”Jag vill låsa in varenda förbannad pedofil som någonsin gått i ett par skor, kastrera honom åt helvete, och låsa in honom i en cell där han kan sitta för sin egen och alla andras skull.”

Det finns en längtan efter att handla, att göra något, att säkra framtiden för sina barn. Pedofilen framställs i kontrast till alla andra faror som det värsta som kan hända men det finns ingen kunskap eller resurser för hur problemet ska hanteras. Samtidigt kan föräldrar inte hindra sina barn från att upptäcka världen. Eller som Katerina Janouch uttrycker det i Expressen 080503:

”Plötsligt vill jag helst märka ungarna med GPS-sändare och bevaka dem vart de än går. Det är givetvis omöjligt. Barn måste också få cykla ensamma och även ta risker. Vi kan inte bli helt paranoida av allt det otäcka som sker”.

Att föräldrarnas oro är stor är självklart och att frustrationen över att inte kunna skydda sina barn tillräckligt väcker mordiska tankar är lätt att förstå. Dessa åtgärder som föräldrar föreslår väljer media ofta att fokusera på.

I behandlingen av detta sista debattämne har vi visat att pedofili är ett komplext och svårbehandlat fenomen och det råder delade meningar om det ska klassas som ett beroende eller en sjukdom. I vårt resultat har det också framkommit förslag på hur pedofili ska åtgärdas, och då diskuteras både psykologisk behandling och medicinsk kastration. Vi visade på att det fokuseras på föräldrars reaktioner i media och att dessa ofta är starka och präglade av stark oro. I nästkommande stycke kommer vi att presentera vår analys, där vi sammanför de viktigaste resultaten från vår empiri med vår teori.

8 Analys

Vi har i föregående avsnitt sett hur pedofilen beskrivs i media genom de tre debatter som vi presenterat. Pedofilen beskrivs som en man som är impulsiv, slug men också planerande och en flitig användare av lockbeten. I media framställs pedofilen också som en man som inte kan kontrollera sig. Hans bakgrund beskrivs sällan och är pedofilen en samhälleligt erkänd person så kan brottet i vissa fall förringas av samhället, men också så kan positiva egenskaper hos

personen förringas och en fokusering på brottet intas. Media beskriver pedofilens konsekvenser och att det finns en oro för när män arbetar med barn, och att de eventuellt blir diskriminerade av detta. En annan konsekvens som media presenterar är att barn skadas av övergrepp och att samhället kan bli tryggare av kartläggningssystem som visar vart pedofiler är bosatta. Åtgärder mot pedofili beskrivs i form av kastration, terapibehandling och hantering av ett beroende. Dessutom framförs föräldrars egna åtgärder mot pedofili, i form av skydd för deras barn. Vi har undersökt när experter kommer till tals i de artiklar som vi har tittat på. Främst kommer experterna till tals i det fall där pedofili som fenomen ska förklaras, och sällan vid ett specifikt brottstillfälle.

Med hjälp av de tre debatterna vi ovan beskrivit så ska vi nu presentera vår analys, där vi för ett vidare resonemang av vårt resultat med hjälp av våra teoretiska begrepp. Vi har delat in vår analys i teman för att underlätta för läsaren och för att göra vår framställning tydligare.

8.1 Stigmatiserad

Vi har i vårt resultat sett att det sker en stigmatisering av pedofiler från media. Denna stigmatisering beror enligt Becker (2006) på en sekventiell avvikelsemotivmodell över tid, som är en blandning mellan avvikarens beteende, och samhällets reaktion på det. Enligt Becker genomgår avvikaren en avvikelsekarriär, som börjar med en medveten handling som startar kedjan och leder till utanförskap och stigmatisering. I vårt resultat fann vi att pedofilen framställs som en planerande person som begår sitt brott enligt en plan, vilket vi då kan koppla till Beckers resonemang om medvetna handlingar som leder till utanförskap. När första avvikande handlingen är gjord, stämplar samhället personen som en utanförstående. Vi har funnit exempel på att samhället stämplar pedofilen, i citatet som refererar till Familjens Vakthund, en hel internetsida som bidrar till samhällets stigmatisering av pedofiler genom att med bild, information om adress och arbetsplats kartlägga alla som dömts för ett sexualbrott mot barn. Brottet innebär inte bara ett straff från staten i form av fängelse utan en livslång stämpling. Becker menar att efter sanktioner som bestäms av samhället, skapar avvikaren en självstämpling och en avvikaridentitet.

I vårt resultat har vi funnit exempel på att media är ambivalenta kring vilka konsekvenser denna stämpling får för individen, å ena sidan lyfts det fram att självstämplingen kan skapa ett större utanförskap, å andra sidan verkar detta vara den enda lösningen på pedofili som fenomen. I vårt resultat fann vi att pedofilen som person i många fall framställs som hjärtlös, slug och rå, en empatistörd person som inte kan delta i samhället som alla andra. Becker

beskriver att det finns sanktioner för när en person begår ett avvikande beteende, till exempel kan personen uteslutas ur samhället, den förvägras att göra liknande saker som andra i samhället gör. Detta ser vi exempel på i vår empiri när pedofiler inte tillåts ta samma yrken som andra, eller att de inte får bo på vissa platser, som tas upp i vårt resultat, som i TT 091017 och Expressen 081221. Detta är frågor som ofta skapar en het debatt i samhället och det återspeglas i de artiklar som vi analyserat.

8.2 Oförmögen att kontrollera sina begär

Ett av Hunters (2008) sex påståenden om hur media framställer pedofiler är att pedofilen är obenägen att kontrollera sina impulser och att denna typ av brottsling alltid återfaller. I vårt resultat har vi sett att media framställer pedofilen som en person som är impulsiv och har problem med att kontrollera sina begär, som i Expressen 081221 där behandling av pedofili diskuteras. Hunter menar att det finns tillförlitlig statistik som visar på att en klar majoritet av pedofiler som har förgripit sig på barn inte återfaller i brott. Han menar att statistiken tydligt visar att teorin om att pedofiler har sämre impuls kontroll än någon annan grupp i samhället inte stämmer. Vi har funnit i vårt resultat, till exempel i Expressen 081221, att den behandling som finns för pedofiler reducerar deras återfallsrisk med 30-40%. Där framhålls att just impuls kontroll är något som det arbetas med vid behandlingen av pedofilen.

En vidare problematisering är om pedofili ska klassas som ett beroende eller en sjukdom. Denna debatt har vi innan presenterat i vårt resultat och kommit fram till att det råder delade meningar kring detta, vissa forskare menar att pedofili är en sexuell orientering, och att pedofili är ett beroende som bör behandlas därefter och andra forskare menar att pedofili innebär en komplex psykisk sjukdomsbild. Om vi applicerar Beckers (2006) teori om avvikande ovanpå vårt resultat får vi en något intressant analys av pedofili som fenomen. Becker menar att en avvikares resa börjar med ett medvetet val, och fortsätter på grund av stämpling från samhället och avvikarens stämpling av sig själv. Beroendet av att begå sexualbrott mot barn skulle således vara en medveten handling och en karriär som hålls vid liv på grund av samhällets sanktioner och utanförskap. Om vi ser det som att pedofilen gör ett medvetet val i situationen där han begår ett övergrepp på ett barn så kan vi med Beckers resonemang tolka detta som att pedofilen kan tro att det inte finns någon väg tillbaka. Pedofilen vet att det är fel men har redan identifierat sig med sina avvikande handlingar och är medveten om samhällets sanktioner.

8.3 Våldsam och tillintetgjord

Det främsta resultatet från hur media framställer pedofiler är att denna grupp beskrivs med negativa ord, som rå, manipulerande och slug. Vi tar hjälp av Hunters (2008) resonemang om hur media målar upp en bild av pedofilen som socialt missanpassad. Han menar att detta spårs på specifikt i mediala forum såsom filmer och böcker med mera. Hunter menar att media beskriver pedofilen som ett våldsamt rovdjur som smyger omkring för att vid rätt tillfälle kunna överbemannas och våldta barnet på ett brutalt sätt. Han framhåller att i en studie gjord på barn som upplevt sexuella övergrepp framgår det att våld eller hot om våld använts i 20 % av fallen. I 80 % av fallen har situationen sett annorlunda ut och våld har ej varit inblandat. Hunter vill också belysa att sannolikheten är stor att fallen som är mest våldsamma är de som kommer till myndigheternas vetskap. Han vill med detta förtydliga att pedofiler inte är en mer våldsam och brutal grupp än någon annan, samtidigt får det inte förringas att barn ändå utsätts för våld i dessa sammanhang. Vårt resultat har inte visat på att pedofilen är en nämnvärt våldsam person utan oftast handlar han genom lockbeten och relationsskapande. Därmed kan vi konstatera att Hunters teori om att pedofilen inte är en mer våldsam person än någon annan stämmer med vårt resultat.

Vi har kommit fram till i vårt resultat att det finns en oro från samhällets sida att män som arbetar med barn blir diskriminerade i media. Hunter ger ett exempel på hur media förintetgör en mans tidigare identitet då han misstänks ha begått sexuella övergrepp på barn. I efterhand beskriver människor i samhället som mannen var bosatt i att han var en omtyckt körledare. Hunter belyser att media inte fokuserar nämnvärt på de positiva egenskaperna som mannen hade utan tar istället och sätter fokus på vilka eventuella baktankar mannen kan ha haft med sitt val av yrke, nämligen att arbeta nära barn då han var körledare. I vår empiri höjs röster då det verkar finnas en underliggande rädsla i samhället vad det gäller mäns baktankar vid val av yrke. Det lyfts fram att dessa rädslor inte får bli anledning till att diskriminera män och låta rädslor gå före fakta, vilket vi kan koppla till Hunters resonemang. Efter denna analys kommer vi nu presentera en sammanfattande diskussion.

9 Slutdiskussion

Det är nu dags för oss att sammanfatta och knyta ihop vårt resultat och vår analys med följande slutdiskussion. Vi tycker oss ha kommit fram till att pedofilen inte beskrivs så våldsam och brutal i media som vi trodde i utgångsläget. Däremot har det skapats en stark bild i media av att pedofilen manipulerar sina offer vilket till exempel Ebberline (2008) bekräftar. En intressant tanke som har slagit oss är då vi analyserat vårt resultat utifrån Hunters (2008) resonemang om demoniseringen av pedofilen, och insett att det i Sverige inte verkar finnas en lika omfattande hets kring sexualförövare, än så länge. Vi har dock uppmärksammat att det finns krafter även i Sverige som höjer rösten för nya och hårdare tag vad det gäller vår behandling av fenomenet, såsom Kriminellt.com. Vi kan se problematik med den typen av metod då vi inte har funnit någon bekräftelse på att systemet har förbättrat situationen i USA, där Familjens Vakhund är ett betydligt mer utvecklat och utbrett system i samma anda. Dessutom ser vi svårigheter med systemet på lång sikt då de dömda pedofilerna får väldigt svårt till att starta om i samhället igen. Det är självklart att barnen som skadas bör sättas i första rum och deras säkerhet bör gå före en dömd sexualförbytars återanpassning i samhället, men vill vi försöka lösa problemet på lång sikt så är även detta en aspekt som vi bör titta närmare på. För dömda brottslingar inte möjlighet till att bygga upp sina liv och börja om på nytt så tänker vi oss att Beckers (2006) resonemang om avvikarkarriären skapar en svårighet att förändra sitt beteende. På det vis som vårt samhälle idag betraktar pedofiler ser vi stora svårigheter för återanpassning. De är en grupp vars brott många av oss har extra svårt för att begripa oss på och därför får vi svårare att förstå individen bakom brottet. För att åter ta upp till diskussion angående kartläggningssajten Familjens Vakhund och Kriminellt.com så förstår vi att många kan känna sig tryggare med ett sådant system. Vi tror att en stor del av tryggheten ligger i att själv kunna kontrollera sitt bostadsområde och på så sätt kunna bidra till barnens säkerhet. Vi har förståelsen för att rädslan är stor för att våra barn ska råka illa ut och vi tror att många föräldrar känner maktlöshet och vill ta kontroll över situationen. Därmed kan vi lätt tänka oss att ett sådant här system tacksamt tas emot av allmänheten. Vi kan dock tänka oss att ett problem med Familjens Vakhund är den stigmatisering som sker. Stigmat i detta är att en person som blivit dömd för sexualbrott mot barn är listad med bild, namn och adress för en lång tid framöver. Denne kommer dagligen bli dömd och utpekad av samhället.

En annan diskussion som är intressant att ta upp är Edwards (2004) resonemang kring bristen

på information vad det gäller pedofilens behandlingsmöjligheter, vi kan tänka oss att detta har en koppling till stigmatiseringen av pedofili som fenomen, okunskap skapar fördomar och sjukdomsaspekten uppmärksammas inte i den grad som hade varit att föredra. Vi kan tänka oss att stigmatiseringen bidrar till isolering, och att denna grupp människor dras till varandra för förståelse istället för att söka hjälp.

Vi anser även att det ligger ett problem i faktumet att pedofiler inte själva i större utsträckning uttalar sig efter en händelse som uppmärksammas i media. Förståelsen för fenomenet uteblir då all information läsaren får är från offret och från medias tolkningar. Det är inte svårt att förstå varför en pedofil inte vill uttala sig om denne är medveten om den negativa uppfattning kring ämnet som finns. Om pedofilen är medveten om att samhället ser på honom som ett monster, påbörjas självstämplingen och viljan att bli förstådd avtar successivt.

Något som vore intressant att undersöka vidare är hur amerikansk medias framställning av sexualförbrytare skiljer sig från svensk media. Vi ställer oss också frågan om vi är på väg mot en liknande utveckling.

Slutligen kan nu konstateras att pedofili är ett komplext fenomen med ett flertal infallsvinklar och vi har försökt bidra med en problematisering kring detta känsliga ämne. Det får erkännas att arbetet med denna studie stundtals har varit prövande på så sätt att ämnet ibland har varit svårhanterligt. Då samhällsdebatten om pedofili ofta förblindas av instinktiva känslor, har vi tampats med att inte falla i samma fälla, vilket vi anser är extra viktigt att inte göra som blivande socionomer. Men då vi båda känner en stark vilja att belysa en samhällsgrupp som trots svåraccepterade brott också är utsatta människor som bör ges möjlighet till förändring bestämmde vi oss för att slutföra arbetet. Kanske känns det tryggast att inte lyssna alls men det är inte alltid den bästa lösningen.

10 Referenser

- American Psychiatric Association (2010) "American Psychiatric Association statement diagnostic criteria for pedophilia"
<<http://www.psych.org/MainMenu/Newsroom/NewsReleases/2003NewsReleases/diagnosticcriteriapedophilia.aspx>> (2010-06-07)
- Aspers, P (2007) *Etnografiska metoder*. Malmö:Liber AB.
- Becker, H (2006) *Utanför – Avvikandets sociologi*. Carlshamn: Tryck & Media.
- BRÅ(2010) "Kriminalstatistik 2008- Personer lagförda för brott" (elektronisk) <<http://www.bra.se>> (2010-05-20).
- Carlstedt, A, Nilsson, T, Hofvander, B, Brimse, A, Innala, S & Anckarsäter, H (2009) "Does victim age differentiate between perpetrators of sexual child abuse? A study of mental health, psychosocial circumstances, and crimes" *Sexual Abuse: A journal of research and treatment*, 442-454.
- Cohen, S. (1996) "Mänskliga rättigheter och statens brott – förnekelsens kultur". I Åkerström, M: *Kriminalitet, kultur, kontroll:en antologi*. Stockholm: Carlsson.
- Ebberline, J (2008) *Child molesters and children as witnesses:spatial behavior, modus operandi and memory recall*. Lund: KFS i Lund AB.
- Edwards, D.J (2004) "Mental health's cold shoulder treatment of pedophilia". *Behavioral health management*, 32-34.
- Epstein, D & Steinberg, D.L (2007) "The face of Ruin: Evidentiary spectacle and the trial of Michael Jackson" *Social Semiotics*, 441-457
- Family Watchdog (2010) <<http://www.familywatchdog.us>> (2010-05-20)
- Freund, K, Watson, B & Dickey, R (1990) "Does sexual abuse in childhood cause pedophilia: an exploratory study" *Archives of Sexual behavior*, sid 557-567.
- Gripsrud, J (2002) *Mediekultur, mediesamhälle*. Uddevalla: Bokförlaget Daidalos AB.
- Heber, A (2007) *Var rädd om dig! Rädsla för brott enligt forskning, intervjupersoner och dagspress*. Stockholm: Kriminologiska Institutionen, Stockholms Universitet.
- Hunter, J (2008) "The political use and abuse of the pedophile". *Journal of homosexuality*, 350-366.
- Kriminellt.com (2010) <<http://www.kriminellt.com>> (2010-05-20)
- Lundqvist, G (2005) *Childhood sexual abuse-woman's mental and social health before and after*

group therapy. Lund. Media-Tryck.

May, T (2005) *Samhällsvetenskaplig forskning*. Lund: Studentlitteratur.

Nationalencyklopedin (2010) NE <<http://www.ne.se/pedofili>> (2010-05-13)

Presstext.se (2010) <<http://www.presstext.se>> (2010-04-15)

Santillaa, P, Mokros, A, Hartwig, M, Varjonen, M, Jern, P, Witting, K, von der Pahlen, B & Sandnabba, K (2008) "Childhood sexual interactions with other children are associated with lower preferred age of sexual partners including sexual interest in children in adulthood" *Psychiatry Research*, 154-159.

Skott, C (red.) (2004) *Berättelsens praktik och teori*. Lund: Studentlitteratur.

Sohlberg, P. (2009) "Teorier och kunskapsbildning i socialt arbete". I: B. Blom, S. Morén & L. Nygren (red.) *Kunskap i socialt arbete. Om villkor, processer och användning*. Stockholm: Natur och Kultur.

Sveriges rikets lag (2010) "Om sexualbrott" (elektronisk) <<http://lagen.nu/1962:700#K6>> (2010-05-03).

Tidefors, I & Kordon, S (2009) "Rape and murder-acts of desire or disgust? Narratives by rapists and sexual murderers during group-psychotherapy" *Sexual Offender Treatment*, 1-27

Vetenskapsrådet (2010) <<http://www.vr.se>> (2010-04-30)

Åkerström, M & Sahlin, I (red.) (2001) *Det motspänstiga offret*. Lund: Studentlitteratur.